

---

Stanovanja za stare ljudi (nadaljevanje iz prejšnje številke)

Author(s): Marija VOVK

Source: *Urbani Izziv*, No. 12/13 (junij 1990), pp. 73-74

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180550>

Accessed: 07-09-2018 11:52 UTC

---

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact [support@jstor.org](mailto:support@jstor.org).

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>



This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.



*Urbanistični inštitut Republike Slovenije* is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

delujejo, kar najbolj izkoriščajo infrastrukturne, človeške in finančne resurse, ki jih ima mesto za svoj lastni razvoj.

**Lokalne skupnosti**, ki ne bodo samo teritorialni okvir transmisije in legitimizacije političnih odločitev v smeri od zgoraj navzdol, temveč bodo dejansko skupnosti mestnih prebivalcev, ki bodo skupno in v svojem interesu ustvarjali razmere za svoje bivanje in delo. Prav lokalne skupnosti naj bi postale tisti družbeno teritorialni okvir, ki bi bil najbolj primeren za podjetniški razvoj vseh "neformalnih dejavnosti", in sicer od dejavnosti varstva otrok, nege - in oskrbe ostarelih in bolnih pa vse do izgradnje proizvodnih in storitvenih delavnic, ki bi proizvajale blago in opravljale storitve za svoje krajanje in prebivalce celotnega mesta.

**Demokratsko opredeljene legalne poti** za prepletanje in povezovanje upravnih, samoupravnih in podjetniških iniciativ v smislu razvoja mest kot celovitih in navzven odprtih družbeno-prostorskih entitet.

mag. Andrej Gulič, dipl. soc.

Prispevek je bil pripravljen za X. Sedlarjevo srečanje, Bled, 14. in 15. decembra 1989.

**Marija VOVK**

## Stanovanja za stare ljudi

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Kako živijo stari ljudje po domovih - kritiziramo, raziskujemo, objavljamo. Kako pa vsi ostali? Kako živi večina ljudi iz starostne skupine nad 65 let, vemo bolj malo. In teh je večina.

Poleg organizirane pomoči bi ti ljudje, vsaj nekateri, potrebovali tudi ustrezna stanovanja. Omenila sem že, da vodenje lastnega gospodinjstva ohranja starega človeka čilega. Veliko k temu pripomore ustrezno stanovanje, ne preveliko, vendar preudarno projektirano. Pomembna je tudi lokacija.

Ustrezno locirano in grajeno stanovanje daje staremu človeku možnost vodenja lastnega gospodinjstva tja do visoke starosti. Takšno stanovanje tudi preventivno zdravi, zmanjšuje potrebo po zavodskem varstvu oziroma jo pomakne v višjo starost.

Nasprotno pa negativno vplivajo na psihofizično zdravje starega človeka, kar je bilo ugotovljeno v raznih raziskavah, naslednji parametri: premajhna stanovanjska površina na stanovalca, preveliko število oseb v gospodinjstvu na stanovanje, slaba kvaliteta in opremljenost stanovanja, neustrezno bivalno okolje.

Neustrezna stanovanja za stare ljudi lahko najdemo povsod, v mestu in na deželi, tako v starih mestnih jedrih kot tudi v novih stanovanjskih soseskah.

Toda ni pomembno le stanovanje, njegova opremljenost in oprema, ampak tudi bivalno okolje. Če hočemo staremu človeku olajšati življenje, mora biti bivalno okolje primerno. Pri oblikovanju neposrednega stanovanjskega okolja je treba doseči, da se star človek počuti varnega, da se lahko orientira, da mu je zunanji prostor udoben, uporaben, da mu nudi vse potrebne storitvene in rekreacijske možnosti ter da mu je dostopen tudi brez grajenih ovir. Hrupna območja niso primerna za nikogar, še manj za starega človeka.

Z ustrezno gradnjo in/ali prenovno stanovanj za stare ljudi (ob organizirani pomoči seveda) bi lahko dosegli tudi to, da za marsikoga ne bi bila potrebna selitev v dom. Sprememba od individualnega bivanja k zavodskemu je lahko zelo vznemirljiva. Poleg tega se v dosti primerih popolnoma spremeni znano okolje, saj so domovi večinoma v krajih s sedežem občine. Njihova zmogljivost pokriva občinske potrebe, ne krajevnih. Stalno moramo imeti pred očmi vse psihološke posledice pri preseljevanju starih ljudi. Izguba prijateljev, znancev, sosedov ali sodelavcev ne pomeni le žalosti, ampak ustvarja tudi negotovo počutje, včasih celo več.

Pravilno locirana stanovanja za stare ljudi ob organizirani pomoči so zelo velikega pomena, ker ohranjajo tipične oblike stikov z zunanjim svetom, s funkcionalnejšo gradnjo pa omogočajo tudi lažje vodenje gospodinjstva.

Neustrezni stanovanjski pogoji postajajo vse bolj rizični dejavnik pri porušenju psihofizičnega zdravja v vseh starostnih obdobjih. V geriatriji je najbolj pogost vzrok za socialno dekompenzacijo, posredno pa tudi za psihično, ravno neustrezno stanovanje. Zaradi tega sodobna gerontologija meni, da je treba starim ljudem omogočiti življenje v stanovanjih, ki ustrezajo njihovim potrebam.

Za uspešno delo stanovanjskega starostnega varstva so potrebne smernice o gradnji stanovanjskih enot za stare ljudi.

Za splošne socialne zavode so normativi, za stanovanja za stare ljudi jih ni. Gradbeni center Slovenije je pred leti pripravil smernice, ki so žal nepopolne in nedodelane.

Med ustrezne stanovanjske razmere ne spadata le visok tehnični standard in površinsko prava velikost, temveč tudi stanovanjsko okolje, ki starega človeka sprejme, mu omogoča dobre družabne stike in mu je pripravljeno nuditi pomoč. To so lahko sosedje, razne društvene organizacije, krajevna skupnost, center za socialno pomoč s terensko službo in zdravstveni dom s patronažno službo ali domovi za stare ljudi z zunanjo dejavnostjo.

Nujnost ustreznega stanovanja se kaže predvsem v:

- podaljšanem vodenju lastnega gospodinjstva,
- ohranitvi družbenih stikov ob udeležbi v javnem življenju, kratka v
- nadaljevanju ustaljenih navad ob kar najbolj zmanjšanih naporih oziroma brez posebnih težav.

Glede na pomen, ki ga ima za stare ljudi ustrezno stanovanje, in na statistične podatke je treba čim prej začeti z gradnjo stanovanj za stare ljudi. Najprej je treba preučiti način

financiranja gradnje.

Vsaka občina zase bi morala med možnimi stanovanjskimi lokacijami določiti ustrezne lokacije za stanovanja, namenjena starim ljudem, in glede na njihov delež programirati število takšnih stanovanj.

Če posamezne občine ne bi mogle izvesti programiranja stanovanj za stare ljudi za svoje potrebe, bi bilo treba določiti republiški zahtevek za gradnjo stanovanj za stare ljudi, izražen v odstotkih od celotnega stanovanjskega fonda.

Nadalje bi bilo treba preučiti tudi možnost adaptacij obstoječih neustreznih stanovanjskih enot, v katerih stari ljudje že bivajo, oziroma možnost njihove prenove, kar bi lahko vplivalo na število novih gradenj, seveda v razumnih ekonomskih okvirih.

Ker je stanovanjska problematika starih ljudi v marsičem sorodna s stanovanjsko problematiko telesno prizadetih, bi bilo pri stanovanjski politiki smotrno vzajemno ukrepanje.

Smernice za gradnjo stanovanj za stare ljudi morajo obravnavati:

- lokacijo stanovanj, širšo in ožjo,
- tip stanovanjske zgradbe: večstanovanjski objekt, enodružinski,
- dostopnost zgradbe (dovoz, dostop) in njena uporabnost v smislu odpravljenih grajenih in arhitekturnih ovir,
- velikost stanovanja (število in opis prostorov) s kvadraturami;
- gradbene detajle (dvigalo, stopnice, balkonske ograje, okna ipd.), - tehnično opremljenost stanovanja (razne instalacije, na primer domofon, telefon, klicna naprava, ogrevanje, centralna TV antena itd.) in
- vgrajeno opremo.

Marija Vovk, dipl. inž. arh.

metode v načrtovanju

Breda OGORELEC,  
Saša DALLA VALLE

## Prostorski ureditveni pogoji nekoliko drugače

Ali je predpis (odlok o prostorskih ureditvenih pogojih) že dovolj? Naj se delo načrtovalca konča z zapisom več desetih členov in izrisom kart, ki ne povejo kaj bistveno več kot plan?

V zadnjem času smo na Urbanističnem inštitutu na primeru treh ob-

močij (vasi pod Stolom v občini Jesenice, Suha krajina v občini Trebnje in Triglavski narodni park v občini Radovljica\*) skušali izdelati strokovne podlage in prostorske ureditvene pogoje tako, da bi bili več kot le izdelek, ki zadošča minimalnim zahtevam zakona. Prepričani smo namreč, da zgolj predpis ne zadošča in da moramo ponuditi več.

**Kdo uporablja prostorske ureditvene pogoje?** To so predvsem lokacijske službe na upravnih organizacijah in na komitejih za urejanje prostora in - žal le izjemoma - tamkajšnji prebivalci. A do teh uporabnikov so ti dokumenti praviloma "neprijazni" in so jim težko razumljivi. Prostorski ureditveni pogoji so namreč od vseh izvedbenih dokumentov najbolj nedoločni. Izvedbeni načrti so zato, ker so

